

1877 16. Dec. 1893: 1. Beh. af Lovforslagene om Huslodder og en Landbokommission. 1378

Landbrug, som man kalder Bønderdrift, der var i Stand til den største Del af Aaret at sysselsætte omtrent de samme Arbejdere. Naturligvis var der enkelte Tider, navnlig i Høstens Tid, hvor der stillede særlige Krav; men ellers — og det ved selvfølgelig enhver Landmand — havde for 30 Aar siden omtrent hver Bøndegaard sit faste Folkehold, 1—2 Karle og 1 Dreng og i den travle Tid en Husmand og 2 Piger; men den sidste Menneftaalder har i en væsentlig Grad forandret Landbrugets Karakter. Landbruget er blevet i højere Grad intensivt, Arbejdet er nu blevet koncentreret paa en forholdsvis lille Del af Aaret, medens man en stor Del af Aaret, Maanedere, ja Hjerdingaar ikke har Brug for videre Arbejdskraft. Det vil altsaa være Opgaven, naar man ser det fra Landbrugets Standpunkt, at tilvejebringe saa megen Arbejdskraft omkring paa Landet at der er tilstrækkelig Arbejdskraft i den travle Tid, og at disse Arbejdere samtdig ere stillede saaledes, at de i Tider, hvor Landbruget ikke kan give dem Arbejde og Fortjeneste, kunne klare sig. Denne Opgave maa løses forsvaerlig og kan ikke løses anderledes, end at Landarbejderne i Stedet for at være besiddelsesløse, Zunderster, jordløse Husmænd og Husmænd med ubetydelige Havelodder saa saa meget Jord, at de i det væsentlige kunne udfylde den Tid, Landbruget ikke har Brug for dem i sin Tjeneste, og at de kunne holde 1—2 Aker paa 3—5 Td. Land. Her er jeg langt fra enig med det ærede Medlem for Viborg Amts 5te Valgtreds (M. Nielsen), naar han mente, at det Landbrug, som ikke kunde give sin Mand tilstrækkelig at bestille, var ikke saa meget værd. Det ærede Medlem sympatiserede med 2 Arter af Huse, nemlig dem, som saa at sige ikke havde nogen Jord, men som væsentlig eller udelukkende vare henviste til at leve af at arbejde for andre, og saa en anden Art af Huse, som havde saa megen Jord, at Manden kunde leve derpaa. Det sidste er selvfølgelig meget godt, og jeg vil ogsaa sige, at jo flere selvstændige Mænd vi kunne saa her i Landet og jo flere af disse Landbrug, saa store at de kunne føde deres Mand med Familie, des bedre; men i Forbindelse med Spørgsmaalet om Arbejdskraft for Landbruget, maa jeg gøre opmærksom paa, at netop de Huse, som ligge mellem de to Grænser, som det

ærede Medlem satte, ville være af den allerstørste Betydning for Landbruget med Hensyn til at tilvejebringe Arbejdskraft; netop de Huse, som kunne give Familien en større eller mindre Del af deres Underhold, og dog give Manden og Konen tilstrækkelig Tid til at kunne tjene noget hos andre; thi derved kunde Landbruget saa Arbejdskraft ogsaa paa de Tider, hvor det ellers kniber haardest dermed. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem har Ret paa det Punkt. Men saa kommer Spørgsmaalet: Hvor faar man Jord fra? Det Forslag, som nu foreligger her som Nr. 1 paa Dagsordenen, og som gaar forud for Forslaget om Landbokommissionen, det Forslag, for hvilket det ærede Medlem fra Lejre (Die Hansen) var Ordsfører, tydede nærmest paa, at der er Begærlighed efter Jord hos dem, som have meget, og jeg antager ogsaa, at det er dertil, at Forslaget sigter, at de større Landbrug have Tilbøjelighed til at sluges de mindre, ligesom de store Torff ville opsluge de mindre. Jeg antager, at det, som det ærede Medlem har for Dje, netop er den Tilbøjelighed hos de store Landbrug til at inddrage de smaa, og da denne Tendens er til Stede, kunde det se betænkeligt ud med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvor man skal saa Jorden fra. Naar Stillingen er saaledes, at det større Landbrug, hvortil jeg ogsaa i denne Sammenhæng maa henregne Bøndergaardene — altsaa Herregaardene og de større Bøndergaarde, som man ogsaa godt kan kalde større Jordbrug i Forhold til Landarbejderne, som have Jordbrug — ogsaa ville søge at skaffe sig disse smaa Lodder, kunde det se betænkeligt ud med at skaffe Jord. Jeg tror, at man i saa Henseende lever i en Indbildning fra Landbrugets Side. Jeg tror, at det er en stor Misforstaaelse hos Landbruget baade hos det store, det mellemstore og ned til Bønderne, naar de ere saa tilbøjelige til at ville strabe Jord sammen. Jeg vover den Paastand at selv blandt Bøndergaardene have de fleste snarere for meget Jord end for lidt. Jeg tror, at en meget stor Del af Bønderne vilde staa sig vel ved at afstaa en lille Del af deres Jord, 5—10 Td. Land, hvorved der kunde sidde 2 velholdne Husmandsfamilier, naar saa Bønderne derved til enhver Tid havde dygtige, flinke og paalidelige Arbejdsfolk. Det er ret almindeligt her, at der er Bønder-